

Theodor Jordan Rudolph Walbaum

Dissertationum Academicarum De Theologia Abstractiva, qt. Rationi Possibilis, Dissertatio Sexta

Rostochii: Richelius, 1657

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn73054771X>

Druck Freier Zugang

RU. phil. 1657
Theodor Jordan
Rudolf Walbaum

DISSERTATIONUM ACADEMICARUM
DE
THEOLOGIA
ABSTRACTIVA,

qu.
RATIONI POSSIBILIS,
DISSERTATIO SEXTA,

Quam
Ex

Suffragio Amplissimæ & Nobilissimæ

Facultatis Philosophicæ

In præillustri Academia Rostochiensis

publico Philosophantium Scrutinio

exponit

M. THEODORUS JORDAN,

PRÆSES,

RESPONDENTE

RUDOLPHO WALBAUM,

MIND. WESTPH.

Ad diem XXI. Novembr. horis antemeridianis

In

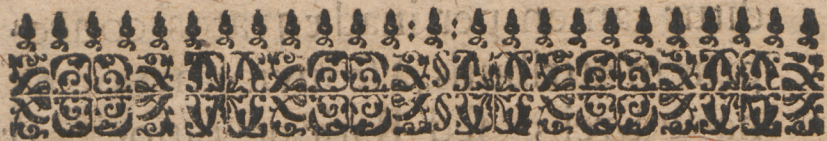
Auditorio Majori.

—(s)—(o)—(s)—

ROSTOCHII,

Typis Johannis Richelii, Senatûs Typogr. 1657.

30
Dissertationem de
Mahn rabej sub 5
rum Cii

DISSERTATIO VI.

Primum Philosophi: Nullum Ens operatur ultra gradum suae perfectionis: quicquid ergo perfectionis natura tibi sistit; DEUS ut prima causa in se gradu comprehendit eminentissimo. Approbat idem ipse Spiritus S. יְהוָה יִשְׁמַע אֶת הַלֵּל וְיִבְרַח יְהוָה יִצְרָר עֵין הַלֵּל וְיִבְרַח queris rationem hujus divini asserti? illam tibi Philo-

sophus ita suppeditat: Nullum Ens operatur ultra gradum suae perfectionis: Si ergo oculi tui, auresq; non consisterint casu, neque prae intentionem Primi agentis sive DEI; utique praevisi, qui primus fecit aurem, auditionem &c. siquidem finis est, quod primum in intentione. Vidit ergo aut in se ipso; aut extra se: extra se non potuit; quia ante productionem hominis, sive ante aures, non poterat esse auditio hominis; vidit ergo in se ipso. Quia propter qui ab initio fecit aurem & oculum, quomodo is non videat? quomodo non audiat? & quidem non organicè seu quovis alio modo imperfecto; absit hoc à summa primi Entis perfectione, sed in & per se, sive per essentiam, modo eminentissimo. De hac primi Entis summâ perfectione praesens nostra Dissertatio. Sic ergo

POSITIO VIII.

Essentia Divina, licet sit infinita, incomprehensibilis & ineffabilis; apprehen-

Bb

ditur

ditur tamen per inadæquatos conce-
ptus in attributis, à se invicem, non ex
naturâ rei; sed Ratione ratiocinatâ
distinctis. V. OITATPPIID

S. I.

CAjetanus, quamvis DE-
UM purissimum esse a-
ctum concedat; illum ta-
men Ens simplicissimum
dici posse, negat, idq; ob imper-
fectionem termini, quæ vox *sim-
plex* in DEO non perfectio-
nem, seu Ens; sed imperfectio-
nem sive non-Ens inferre vide-
tur: quia simplicitas non est po-
sitio, sed negatio: vid. *Cajet. de
Ente & Essentia cap. 2.* negatio au-
tem formaliter non importat
perfectionem. Ast somnium:
Simplex enim vel opponitur *com-
posito*, vel *divisibili*, quæ duo distin-
gyuntur ut prius & posterius:
quantum enim sive compositum,
omni divisibilitate sepositâ, ad-
huc apprehenditur, in suo esse
essentiali, quod est: *esse extensum*,
hujus consecutivum demum est
divisibilitas. Simplex ergò in
oppositione compositi, non est
negativum; sed positivum, id
quod inde patet: quod Ens di-
vidatur essentialiter per *simplex* &
compositum, uti ergò compositio

sive compositum est de essentiali
quidditate Entis positivi, quæ in-
trinsecè & per differentiam Ens
est tale, v. g. unio quæ anima ra-
tionalis ad corpus est unio infert
in homine Ens compositum, quæ
compositio est de quidditate seu
essentia hominis; ita etiam Sim-
plicitas est Entis quidditas, seu,
ut ita loquamur, ipsa differentia,
quæ intrinsecè & positivè *simplex*
opponitur *composito*, ut unum
positivum alteri positivo. Se-
quitur ergò, quod quamvis sim-
plex à Scholasticis per negatio-
nem exprimitur; in tali tamen
oppositione, quæ simplex essentialiter & intrinsecè opponitur
composito, non sit formaliter
negativum; sed positivum: cum
qualibet differentia Entis essen-
tialis, sit non non-Ens, sed posi-
tivum; quia ut admonet Sthalius
in suis Instit. ad simplex & compositum,
cuiuslibet differentia essentiali
opponitur essentialis differen-
tia, siquidem omni differentia
opponitur differentia; idemq;
sunt

sunt verba Schali, uti compositio est differentia Entis essentialis: ita ipsi opponitur aliqua differentia, & hæc ab omnibus dicitur *simplicitas*. Circa quæ verba hujus celeberrimi Viri id annotamus: quod vocem differentia ex parte Entis simplicis non stricte; sed late adhibeat: quia simplex, quæ simplex differentiam non agnoscit; quæ causa etiam est, cur DEUS ab aliis non differens, sed diversus dicatur, quia diversa dicuntur, quæ se ipsis distinguuntur, differre autem stricte dicuntur illa, quæ non se totis, nec se ipsis distinguuntur, sed *per aliqua sunt*, i. e. per additam differentiam, quam a DEO ut simplicissimo Ente excludimus.

§. 2. Manet ergo quod *simplex* in oppositione ad *compositum*, non sit negativum, sed positivum. Si autem terminus *ly simplex* opponitur divisibili; Indivisibilitas non erit ipsius simplicis esse *quid dicitur*, sed si accurate progredientium, apprehenditur ut coniectans simplicitatis, uti in oppositione divisibilitas in quanto seu composito est id quod in quanto ex extensione consequitur; in tali verò conceptu licet vox indivisibile sit *formaliter* negativa; non tamen *materialiter*: id quod ex

:01761

opposito, *divisibile* nimirum apparet: idem divisibile apprehenditur, in quo unum non est alterum, hoc non est illud, atque ita divisibile materialiter est negatio: quia verò contrariorum est eadem ratio; indivisibile materialiter erit positivum quid: non dicam hæc vice, quod termini negativi sapius suppleant vices positivorum, id quod fit quoties negatio excludit id quod alias impedit alicujus perfectionem, quo impedimento excluso, negatio promovet rei perfectionem, v.g. corporeum esse; est quidem perfectio nostræ essentia, quod tamen ad essentiam primi Entis seu DEI collatum summa est imperfectio, quæ imperfectio dum per negationem ly esse incorporeum a DEO removetur; negatio hæc consequenter astruit DEI perfectionem.

Dices: Si simplicitas in DEO dicit perfectionem, sequitur quod quo simplicius quid, eo perfectius; atque ita Accidentia propius accederent ad DEI perfectionem quam homo substantia. Quidam ad datam objectionem respondent hæc: ut provocent ad distinctionem *Scalig. cont. Card. Exerc. 340. f. 1.* quæ simplex distinguit in *primum & unum*: illud

Bb 2

juxta

justa Scaligerum est quod nullus est indigens; hoc, quod multorum indiget, illud est DEUS, hoc materia prima. Regulam ergo: *quo quid simplicius, eo perfectius*, exponunt de simplicitate prima, non ima, h. m. quo quid magis accedit sua simplicitate ad simplicitatem primam, eo magis recedit à nihilo & propius accedit ad Ens summo gradu positivum: sic intelligentiæ plus proximitate simplici primo, quam homo. Nolunt ergo regulam intelligere de simplici imo: quo enim aliquid magis simplicitate sua accedit ad materiam primam, eo magis illius simplicitas in genere corporum arguit formarum carentiam. Verum nec tali modo Canon ille, *quo quid simplicius &c.* est extra omne exceptionis periculum: siquidem etiam in genere corporum interdum, quo quid simplicius, eo magis perfectius, non procedit: exemplum sit cælum respectu mixtorum: imò quid fiet de Accidentibus, quorum simplicitatem data obiectio præprimis urget? hæc enim nec in simplicitate primâ, nec imâ suis subjectis sunt perfectiora. Nos ad objectionem ita respondemus: *quo quid simplicius, eo perfectius*, cæteris scil. paribus,

i. e. si cæteroquin in aliis prædicatis conveniant; discrepent verò in hoc tantum, quod alterum sit simplex, alterum compositum in tali enim Entium collatione legitime inferitur.:

Quicquid habet easdem perfectiones cum altero, nec tamen includit imperfectionem ex compositione, quam alterum includit; illud altero est perfectius.

Hoc Ens, e. g. Substantia simplex, habet easdem perfectiones cum altero Ente, e. g. Substantiâ compositâ, neque tamen includit imperfectionem quam substantia composita importat. E.

Licet ergo Accidentia in hoc quod sunt simplicia, DEO magis approximent quam homo; tamen quoad alia quam maximè recedunt, utpote quoad *per se* subsistere, esse intellectuale &c. quæ plus perfectionis includunt, quam esse tantum simplex. Id quod etiam in aliis observamus DEI attributis: v. g. DEUS est immobilis, idem etiam de saxis & montibus dicimus, ideone hæc & alia ipso homine ut substantia mobili perfectiora & nobiliora.

¶ Sed missis illis accingamus nos ad ea quæ nostram datam positionem concernunt. Estq; præsens hæc nostra Dissertatio:

ratio: De Infinitate DEI, quatenus in DEO hæc infinitas DEI est omnium attributorum Divinorum summa perfectionis fundamentum. Vox, *infinitum*, est ex numero *ἄλλοξάν*; est itaque hæc ipsa hoc loco non sensus *Grammatici*, uti nomen aptoton dicitur infinitum, ut *ἄπειρον*: vel verborum modus quem infinitum seu infinitivum, dicunt. Nec 2. est sensus *Logici*, ut non homo: Nec 3. *Rhetorici* v. g. quæstio vel thema infinitum est, quod non descendit ad circumstantias individuales. Nec 4. *Metaphysici*, sensu *Platonico*, quatenus Platoni infinitum est potentia passiva, & perfectionis susceptiva, qualis terminus Platoni erat, actus potentiam perficiens, & hoc sensu omnis creatura est composita ex termino & infinito: sic materia prima Platoni est infinita, puta per privationem specificæ determinationis; forma verò terminus vel finis. Nec 5. *Mathematici* vel *Aritmetici*, quando certæ magnitudini actu finita fieri potest accessio, quorsum referendus etiam est numerus: neque enim repugnat cuilibet, quantumvis magno numero aut lineæ, fieri majorem, dicitur aliàs *Infinitum potest esse*: hæc etiam spectat punctum

nec non circulus, quæ infinita dicuntur, & quidem hic, circulus scilicet dum caret termino, illud verò punctum dum non est divisibile, ut finem seu terminum accipiat. Sed 6. uti quantitatis terminus flectitur quàm sæpissimè à quantitate molis ad quantitatem perfectionis, seu intensivam, ita & terminus, *infinitum*, à quantitate molis ad quantitatem perfectionis translatus notat Ens quod suæ perfectionis terminis caret; uti è contrario id finitum dicitur quod intra certos perfectionis cancellos tenetur, dicitur aliàs *perfectum ex debito*, uti prius *perfectum absolute*. Estq; hoc *perfectum absolute*, sive *infinitum*; vel infinitum ratione Entitatis, vel ratione vigoris seu potentix, vel ratione durationis & presentix. Missa infinitate DEI, tum ratione vigoris, tum ratione potentix, tum durationis, tum presentix; hac vice scrutinio nostro saltem subjiciamus infinitam DEI *in essendo* perfectionem, quatenus hæc infinita perfectio est fundamentum omnium earum eminentiarum quæ per modum attributi de DEO efferuntur. Circa hoc nec illud prætereundum: quod terminus in tali statu consideratus adhiberi possit

privativè & positivè; *Privativè* in-
nuit rem actu quidem infinitam,
cui tamen ex sua natura non re-
pugnat certis perfectionis termi-
nis includi. *Positivè* verò id infi-
nitum dicitur quod per Entita-
tem sive naturam positivam sua
est infinitum, ut nec sit nec esse
possit intra certos perfectionis
terminos. Ab aliis dicitur hoc
infinitum, *negativè* tale, cum nec
ullo modo possit nec debeat fini-
ri. Dum itaque circa infinitam
DEI in essendo perfectionem su-
mus occupati, prætermissimus
quæstionem non esse de infinito
privativè: Supponimus enim cer-
tis argumentis: **DEUM non
esse infinitum privativè.**

Argumentum I.

*Privativè infinitum est infinitum
ab extrinseco seu agente superiori.*

*Ens primum sive DEUS non est
Ens infinitum ab extrinseco seu a-
gente superiori.*

*E. Ens primum sive DEUS non
est infinitum privativè.*

Majoris veritas innititur veri-
tati Entis privativè infiniti, qua
Ens non est infinitum ex necessi-
tate essendi: quia infinitum pri-
vativè arguit essentiam ex se non
repugnantem certis perfectionis
terminis includi; quicquid ergo
actualiter ejusmodi Ens infini-

tum habet, id ab extrinseco a-
gente possidet. Minor verò se
sua veritate defendit: Si enim
Ens primum a superiori agente
eleveretur ad esse infinitum, se-
ipsum in eo quod esset *Ens pri-
mum* destrueretur.

Argumentum II.

*Infinitum privativè in essendo,
implicat in esse.*

DEUS non implicat in esse.

*E. DEUS non est Ens privativè
infinitum in essendo.*

Notanter dicimus: *privativè
infinitum in essendo* sive in essentia:
quia quod excellentiam vel hypo-
staseos vel attributorum attri-
ner, non est impossibile, salva es-
sentia agentis finitè, illius hypo-
stasin vel activitatis Sphæram ali-
undè posse ampliari, id quod
summo & nobilissimo gradu cer-
nimus in essentia humana nostri
Servatoris, cui, ut Orthodoxi
ostendunt, & hypostasis & pro-
pria essentia Divina, non quidem
sub ratione proprii; cum nul-
lum proprium qua proprium sit
communicabile, sed per modum
quinti prædicabilis sunt commu-
nicata, vel ut alii loquuntur non
immediatè sed *mediatè*: vid. B.
Sebal. in *axiomat. ad Titul. de prop.*
Quæstio ergo non est: an dari
possit Ens infinitum privativè
quoad

quoad hypostasin & attributa in-
finita; sed de infinito privative
in essendo, ibi dicimus: quod ejus-
modi Ens quod tale est ratione
Entitatis seu essentia, ne quidem
sit conceptibile: nam esse ex par-
te rei in essendo finitum, & tamen
simul esse in essendo infinitum,
est idem simul esse & non esse:
pone enim essentiam finitam &
ab alio dependentem, i. e. quae ab
alio, non a se, ponere eandem etiam
privative infinitam, i. e. per
gratiam a se non ab alio, eadem
essentia *in esse* esset dependens &
independens, ab alio quatenus
finita, non ab alio quatenus infi-
nita: Imo, infinitum in essendo
privative, non tale esset ex neces-
sitate essentiae, sed ab extrinseco,
& ita esset Ens infinitum cum ter-
mino, qui est: essentia non per
esse, absolutum & simpliciter ne-
cessarium; sed per agantem supe-
rius, qui agens naturam esset tali
Ente prior, atque ita haec infinita
natura in modo essendi agno-
scret terminum; nec esset Ens
primum; nec esset Ens absolute
necessarium, uno verbo: cujus
infinitas in modo essendi esset in-
meris contradictorius.

en. S. 4. Impietas ergo sit, DEUM
in essendo dixisse Ens infinitum
privative. Quando itaque essen-

tiam DEI infinitam probamus
loquimur de Entitate infinita no-
gative, i. e. essentia infinita dicit
in DEO perfectionem intrinse-
cam, si se ex necessitate natura,
ita: ut illius perfectio in modo es-
sendi ad nullum essendi gradum
nec firmitata, nec limitari pos-
sibilis; sed contineat in se omni-
um Entium perfectiones summo
grado & quidem vel formaliter,
vel eminenter.

Dicimus itaque 1. **Essentia
DEI est infinita.**

Argument. 1. *Essentia quae per se claudit omnem
essendi perfectionem, in tota latitudi-
ne Entis, tam existentis, quam possi-
bilis, illa est infinita.*

*Essentia DEI est Essentia quae per
se claudit omnem essendi perfectio-
nem in tota latitudine Entis, tam
existentis, quam possibilis.*

Essentia DEI est infinita.
Quo pede major incedat; pa-
tescit ex ejusdem oppositione;
quae illam essentiam dicimus in-
essendo limitatam & finitam,
quae determinata ad unum perfe-
ctionis genus, secundum quam li-
mitatam perfectionem ejusmodi
Ens dicitur: Ens perfectum ex
debito, atque ita non est perfe-
ctum absolute & simpliciter, sive
in tota latitudine Entis; sed est
finita

finitæ effendi perfectionis; Vi
itaque oppositionis illud Ens,
quod includit omnem effendi
perfectionem in tota Entis lati-
tudine, tam existentis, quam pos-
sibilis, non est finitæ; sed infinitæ
essentiæ, sive effendi perfectionis.

Minorem verò probamus in
specie. a.

*Summum & perfectissimum essen-
tialiter claudit omnem perfectionem
in tota Entis latitudine tum existen-
tiæ, tum possibilis.*

Sit enim in tota latitudine En-
tis perfectio quædam, qua Ens il-
lud essentialiter summum & per-
fectissimum destitueretur; exci-
deret utique veritate Entis sum-
mi & perfectissimi: id quod non
tantum de perfectione existente,
sed etiam possibili metuendum:
pone enim aliquam perfectio-
nem possibilem, aut illam actu
sua perfectione includit, aut non
repugnat postmodum, quando
perfectum illud possibile è causis
educitur, illam includere: cum
priori stat veritas propositionis,
posteriori verò enervatur iterum
ratio Entis summi & perfectissi-
mi; cum summum & perfectissi-
mum toties adhuc perfici posset,
quoties perfectum aliquod dedu-
ceretur in actum.

*Essentia DEI est Ens summum &
perfectissimum essentialiter.*

DEI enim essentiæ aut datur
adhuc perfectius quid, aut æquè
perfectum: utrumque DEUM de-
struit in esse, tum in esse Ens pri-
mum, tum in esse Ens numero
unum: Si itaque DEO nec datur
perfectius quid, nec æquè perfe-
ctum, ergò omne perfectum præ-
ter DEUM est minus perfectum,
ille verò omnium summus & per-
fectissimus. Adde: quod sit Ens
absolutè necessarium, nulla ergò
perfectione vel augetur vel per-
ficatur.

Dices: Si omne id quod in ef-
fendo perfectione non augetur
est summum & perfectissimum;
tot erunt summa, quot erunt En-
tia; quia nullum Ens, in suo esse
perfectione augetur, est enim bo-
num in se, i. e. perfectum, & qui-
dem ita, ut ipsi nihil desit in essen-
tia: id quod Philosophi innuunt,
h. m. *Essentiæ rerum consistunt in
indivisibili*, quia ut sint & maneant
ejusmodi essentiæ, dividi neque-
unt: quàm primum enim ipsis es-
sentialiter vel intrinsecè quic-
quam additur, vel auferitur; desi-
nunt esse id quod erant: sic tolle
ab homine animam ad corpus
unitum, tollis ipsam essentiæ.

Resp. Distingvendum inter Ens
perfectum quatenus Ens est, &
inter perfectum quatenus Ens
siale

tales vel tales, priori modo Ens dicitur perfectum absolute, posteriori vero comparate, in qua comparatione Entia non sunt æque perfecta; sed alterum perfectione antecedit alterum: v. g. Homo licet sit Ens perfectum quatenus Ens est, siquidem eatenus constat omnibus illis quæ ad veritatem Entis seu essentiæ spectant, imò est etiam Ens perfectum quatenus homo, præcisè scilicet omni comparatione ad alia Entia, constat enim omnibus illis quæ ad esse hominis spectant; nihilominus tamen homo quatenus consideratur, ut Ens tale & non tale, essentia hominis non est ita perfecta, ut non agnoscat essentiam se perfectiorem: optimè huc quadrat Philosophorum distinctio, qua perfectionem opponunt imperfectioni vel *privativa*, vel *negativa*: *Privativa*, qua id perfectum dicitur, cui nihil eorum deest quæ intra illud genus essendi, intra quod Ens tenetur, ipsi competunt: *negativa* vero imperfectioni, opponitur perfectio illa, qua Enti non deest aliqua earum perfectionum, quæ non quidem huic speciei competunt, sunt tamen in genere Entis possibiles: vide hanc distinctionem præter alios etiam apud

Scheibl. l. 2. c. 3. n. 310. 317. Stante ergo adhuc nostra minore: Conclusio procedit: *Essentia DEI est essentia qua essentialiter i. e. intra essentiam claudit omnem essendi perfectionem in tota latitudine Entis tam existentis quam possibilis.*

§ 5. Argumentum in specie β. *Ens primum necessitate & causalitate essendi, est norma perfectionis omnium reliquorum in tota Entis productivi latitudine.* *DEUS est Ens primum necessitate & causalitate essendi.*

E. DEUS est norma perfectionis in tota Entis productivi latitudine, ad cuius approximationem vel maiorem vel minorem, perfectiones in aliis iudicantur vel majores vel minores.

Major probatur, dari enim magnam Entium inæqualitatem, qua alterum superat alterum perfectione, experientia omnium rerum Magistra approbat, in qua perfectionum inæqualitate semper Ens nobilius est norma ignobilioris, v. g. perfectissimum in genere animatorum est homo, ita ut ea quæ plus participant de huius perfectione, plus accedant ad summam in genere animatorum perfectionem; sic perfectiora animata sunt animalia bruta, quam plantæ, quæ sensu carent. Quia

Cc

verò

verò in tali rerum inæqualitate non progrediendum in infinitum, à quo natura abhorret; subsistendum ergò erit in aliquo primo Ente quod norma reliquorù, ipsum verò normatum nullius: id verò esse illud Ens & necessitate & causalitate effendi primum, probatur hoc modo: quicquid præter illud, id aut est productum, aut adhuc producibile: si productum; dependentiam agnoscit ab hoc primo, ut causa prima: omnis verò effectus ejusq; perfectio præsupponitur in causâ, potissimum in tali causâ, quæ ex se & propriâ & sufficiente virtute illam perfectionem effectui potest communicare; nunquam enim princeps causa est imperfectior, seu deterior suo effectui; quia quicquid effectus perfectionis recipit; recipit ab illa principali causa, potissimum cum sit causa solitaria, quæ ex sufficiente virtute perfectionem effectui inducit, qualis est Ens illud primum: Sequitur itaque quod omnis perfectio in tota latitudine Entis existentis sive producti sit in Ente primo, quod causa reliquorum. De perfectione verò Entium adhuc producibilium idem quoque remanet; si enim perfectio quædam possibilis, causalitate

agnoscit ab hoc Ente; cum nihil sit sui ipsius causa; supponitur illius perfectio, & consequenter in tota latitudine Entis producibilis in Ente primo, idq; ex eodem fundamento quo omnis producti Entis perfectio supponitur in sua causa. Confirmata hætenus majorè, sequitur DEUM, qui est Ens necessitate & causalitate primum, ut normam perfectionis essentialiter seu intra suæ essentialitatis perfectionem, omnem Entis perfectionem continere.

§. 6. Sed missis illis excutiatur ea quæ asserto nostro contrariata videntur. Primum quod objicitur est: Si DEUS omnium finitorum Entium perfectiones in se includeret; essetq; hoc modo norma reliquorum; finita norma eratur ad infinitum: est inter infinitum & finitum nulla proportio; argumentum in forma esto tale:

Mensura est homogenea mensurato.

Infinitum non est homogeneum finitum. E.

Infinitum non est mensura finiti & consequenter nec perfectionis finitæ mensura.

Resp. DEUM mensuram, sive normam dici, non adeo est insolens; ita dicitur mensura sui ipsius, intellige terminum negativè, quia

quia positivè nihil est mensura
sui ipsius: sic enim unum idemq;
esset notius & ignotius se ipso
si. e. non quod se ipsam mensuret,
sed quia non datur aliud quod
ipsum mensuret, vid. hic *Scheibl.*
circa term. mens. Imò intellectus
divinus per modum cogniti & co-
gnoscentis est norma essentia di-
vinæ, secundum id., secundum
quod perfectissime novit quid sit,
esse DEUM: dicitur aliàs hæc
mensura *contemplativa*: sic DEUS
dicitur mensura *practica* reliquo-
rum Entium, quatenus illa ut ef-
fecta infinitæ potentia proporti-
onaliter se habent. Caterum
mensura sit homogenea mensura-
to, id maxime intelligendum in
quantitate extensiva v. g. ulna
non est mensura dici: in intensi-
vâ verò quantitate licet mensu-
rans non exactè respondeat, suffi-
cit tamen analogica quædam pro-
portio, id quod vel inde apparet
quod homo sit mensura reliquo-
rum, qui tamen perfectione reli-
quis præcellit: ast dices:

Quæcumque à DEO infinite
distant, illa haud possunt dici
DEO vel magis vel minus appro-
ximare, & consequenter ad DE-
UM proportionaliter se habere,
ratio: nam infinite distare &
tamen propius accedere impli-

cat, posterius enim idem est quàm
plane non accedere. Sed creatu-
ræ distant à DEO, ejusq; perfecti-
one modo infinito. Ergo ad e-
um non propius accedunt, nec
remotius abeunt. Resp. Entia
hæc infinite distant à primo Ente,
quatenus apprehenduntur ut En-
tia finita: & ita nullum eorum,
quorum esse est finitè esse, & de-
pendenter, propius vel non pro-
pius ad essentiam DEI infinitam
vel independentem accedit: ita
enim alterum de DEI infinita ef-
fentiâ in modo essendi aliquis
participaret: possunt tamen o-
mnia Entia finita etiam appre-
hendi ut medium inter DEUM &
non-Ens; licet itaq; modo priori
sub ratione independentia & c.
nulla proportio sit inter *dependens*
& *independens, finitum & infinitum*;
in tali tamen apprehensione quæ
Ens finitum magis vel minus re-
cedit à non-Ente, eo magis est
Ens perfectiori realitate, & con-
sequenter propius ad DEUM ac-
cedit, in quo summa Entis ratio
exemplariter ut in speculo limpi-
dissimo refulget, & quo quid mi-
nus recedit à non-Ente eo minus
accedit ad hoc summum REALI-
TATIS exemplar. v. g. quædam
præter id quod habent esse, ha-
bent vivere: quædam præter id
Cc 2 quod

quod vivunt seu sunt animata
sentiunt: quædam præter id quod
vivunt & sentiunt, intelligunt;
quæ tamen omnia & plusquam
hæc, imò adhuc infinita in DEO
sunt gradu summo & eminentis-
simo. Hinc Hermes Dial. 5. *O-*
mnia in Te, o Ens Entium! omnia ex-
te, omnia das & nihil accipis, omnia
habes, & nihil quod non habes; Tu
enim omnia es, nec quicquam aliud,
quod non sis Tu: Inde etiam Jam-
blichius de Myster. Egypt. illum o-
mnis intelligibilis radicem & su-
pereminentiam vocavit.

§. 7. Obj. 2. *Perfectio omnium*
Entium est in DEO; Esse Canem,
Leonem &c. esse Accidens &c. est per-
fectio. E. Hæc omnia sunt in DEO.
Ratio Minoris: quia omne Ens
est perfectum.

Circa solutionem hujus nōi
juvat notare 1. Distinctionem
perfectionis: Perfectionem Scho-
lastici distinguunt in perfectio-
nem quæ est simpliciter simplex,
& quæ perfectio secundum quid;
simpliciter simplex est secundum
Anselmum monolog. capitulo: 4.
quæ in unoquoque est melior ipsa
quàm non ipsa: Circa cujus viri
verba id notamus: quod vocula:
non ipsa, non sit sumenda infinite,
neque contradictoriè: sed con-
trariè, sicut esse hominis melius

est quàm non esse sumptum con-
trariè; nimirum quàm esse bruci,
non tamen est melius quàm non
esse sumptum infinite aut contra-
dictoriè; eo quod esse Angeli,
aut esse DEI, quod comprehendit-
ur sub non esse hominis, sumpto
infinite aut contradictoriè, sim-
pliciter melius sit; quàm esse ho-
minis. Verùm brevius perfectio
simpliciter simplex ita delineat-
ur: quod sit perfectio; quæ ita
nullam involvit imperfectionem, ut
possit stare cum subjecto majoris per-
fectionis. v. g. Esse viventem, sapi-
entem; potentem; est perfectio
simpliciter simplex, sive enim jun-
gantur cum Ente quodam imper-
fectiori, sive perfectiori; nullibi
infert contradictionem ad essen-
tiam, inde & DEUS est essentia vi-
vens, intelligens, omnipotens &c.

citra essentia divinæ destructio-
nem. Ab aliis hæc perfectio di-
citur *formalis*. Perfectio secun-
dum quid est, quæ licet perfectio sit
in genere Entis; cum aliâ tamen ma-
jori collata, est imperfectio. Per-
fectio est respectu illorum quæ
adhuc sunt minus perfecta, im-
perfectio verò in ordine ad illa
quæ adhuc magis perfecta: inde
fit quod cum aliis quæ magis ad-
huc perfecta citra destructionem
essentia jungi nequeant, jungi di-
cimus

erimus, intellige essentialiter, ali-
is nostram humanam naturam
esse unibilem ad divinam, appro-
bat Fides Christianorum.

Alterum quod circa hanc obje-
ctionem observandum est; est:
quor modis alicui dicatur aliquid
competere, & quidem ita ut illud
ipsi inest; fit autem hoc ipsum du-
plici modo: 1. *Formaliter*, 2. *Eminenter*.
Formaliter quando ali-
quid ipsi inest secundum ratio-
nem formalem, i. e. secundum
definitionem & conceptum quid-
ditativum: sic ignis est calidus
formaliter; quia ratio calidi igni
revera seu quidditative inest, ni-
mirum quod sit corpus affectum
qualitate Elementari, qua corpo-
ra calefiunt, attenuantur, solvun-
tur, digeruntur, coquuntur, ut
vult *Sperling. l. 4. Instit. c. 6.* vel se-
cundum *Aristotel.* qua congregan-
tur homogenea & disgregantur
heterogenea. Eminenter vero
alicui aliquid inesse dicitur quan-
do res quaedam alicui competit
seu inest, quamvis non in illa for-
malitate; tamen sub alia longe
nobiliori essentia, & quidem 1.
tanquam in causa productiva. 2.
quatenus unum continetur in al-
tero, per aliquam sui similitudi-
nem, sic res inferiores *eminenter*
continentur in intellectu. 3. Se-

cundum *vim agendi & extendendi se*
ad objectum, ut nimirum una causa
possit facere quicquid alia potest,
& plura adhuc; sic sensus exter-
ni continentur in interno, & hic
internus in intellectu; sic anima
sensitiva continetur in rationali,
4. *Secundum rationem boni & ap-
peribili*; sic media sunt in fine,
quicquid enim bonitatis in me-
dio est id plerumque perfectiori
modo est in fine.

§. 8. His ita ventilatis: Dici-
mus 1. Perfectionem simpliciter
simplicem formaliter esse in
DEO; quia hæc perfectio ut ex
jam dictis constat in formali suo
conceptu i. e. in sua quidditate
non imperfectionem includit,
etiamsi conferatur cum perfecti-
one superiori. Hæc ergo spe-
ctant; *Sapientia, Potentia, Sancti-
tas* &c. Dices: aut hæc ipsa sunt
accidentia, ergone in DEO erit
compositio *rum huius*, sive ex subje-
cto & accidente? Resp. Sunt in
DEO formaliter; servata analogi-
a inter esse creatum & increa-
tum, dependens & independens
v. g. Entitas formaliter inest sub-
stantiæ, inest accidenti: aut aliud
est; Entitas inest formaliter &
quidditative, & aliud; inest ut ra-
liter vel taliter, ita etiam sapien-
tia præcindit ab esse creato & in-
creato,

creato, eum quidditative consideratur; in applicando vero, sive exercito actu, aliter ratio sapientia servatur in Ente finito, & aliter in infinito, ibi per modum accidentis, Essentia superadditi, hic vero *τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον.*

Dicimus 2. Perfectio secundum quid formaliter non est in DEO; quia hac perfectio in suo formali conceptu imperfectioem includit: minus ergo convenienter in DEO formaliter esse dicitur: v.g. homo in suo formali conceptu non est conceptibilis absque compositione ex anima rationali & corpore, in qua compositione formaliter includit dependentiam à partibus; ergo in DEO, quem purum & simplicissimum actum dicimus, hac natura non est quidditative, nisi cum destructione essentia simplicissima.

Dicimus 3. Perfectiones secundum quid in DEO sunt eminenter, & quidem 1. quoad gradum eminentia primam, utpote *effective*: sic natura animalis eminenter est in DEO, cum sit objectum possibile potentia DEI, uti calor eminenter dicitur in Sole, cum sit objectum possibile Solis, sine formali caloris inhaerentia: nulla enim in Sole qualitas Elementa-

ris. 2. Sunt in DEO eminenter quoad gradum tertium; quatenus essentia DEI, ut aliquid in omnibus istis perfectionibus, excellentius, & per essentiam summè perfectam, omnes tales actus attingere potest, veluti perfectio hominis est: res cognoscere per discursum, per oculos cerne- re &c. has perfectiones habet DEUS eminenter, quia ex summa sui intellectus perspicacitate intimè rerum essentias penetrat, easque cognoscit. Sunt in DEO; quoad gradum quartum: DEUS enim est finis ultimus, quicquid verò est præter DEUM, est medium, quo homo tendit & ducitur ultimè ad hunc finem ultimum utpote DEUM. At mediorem bonitas eminenter est in fine, huc facit illud Paulinum Rom. I. v. 20. *Ὁ ἀόρατος Θεὸς διὰ τῶν κτιστῶν ἰσχυρὸς &c.*

S. 9. Verum missis illis, quibus hæctenus DEI summam perfectionem omnium Entium perfectionem, continentem probavimus, argumentum nostrum quod pro astruenda essentia DEI infinita S. 4. in ordine primum produximus, extra omnem exceptionem firmiter procedit: fuit verò sub tali structura:

Quacunque essentia per se claudit omnia

omnem Essendi perfectionem in tota
latitudine Entis, tam existentis,
quam possibilis, illa est essentia infi-
nita.

Essentia DEI est essentia quæ per
se claudit &c. E.

Huic primo adjiciamus argu-
mentum secundum.

Quodcumque est ipsum esse per es-
sentiam, est infinitum in essendo.

DEUS est ipsum esse per essentiam.
E. Est infinitus in essendo.

Majore: *opponitur* ita pro-
bamus: Ens cujus esse per essen-
tiam est Ens per se, sive quod per
se ex vi naturæ seu suæ essentia
essentialiter habet esse, non rece-
ptum nec participatum ab alio;
contradistinguitur Enti per parti-
cipationem: ut ergo Ens finitum
illud est quod limites inde habet,
à quo suum esse habet receptum
in tantâ vel tantâ receptionis
mensurâ: ita vi oppositorum, Ens
eujus esse per essentiam caret un-
de limitetur, non erit finitum,
sed infinitum; esse enim partici-
patum limitari potest aut ex vo-
luntate dantis tantam & non ma-
jorem in essentia perfectionem;
aut ex capacitate recipientis, sive
illa capacitas intelligatur per
modum potentia passiva, sive
objectiva seu non repugnantia:
est eo ipso dum Ens per essenti-

am, est primum Ens & indepen-
dens, excluditq; omnem à se à su-
periori effectivam causalitatem,
simul excludit hanc suæ essentia
perfectionis limitationem tum à
parte dantis, tum recipientis.

Dices: hanc limitationem per-
fectionis in essendo Ens primum
habere posse per se seu ex intrin-
seco, non vero ab extrinseco.

Resp. Si hanc suæ in essendo
perfectionis limitationem ex in-
trinseco haberet, & ex intrinseco
repugnaret omnem essendi per-
fectionem in se includere; Se-
queretur quod perfectio hæc li-
mitata agnosceret principium
seu causalitatem intra DEUM,
atque tum DEUS non esset suum
esse per essentiam, sed per partici-
pationem: quatenus ex intrinse-
co principio limitetur ad hoc ge-
nus perfectionis magis, quam ad
aliud, & ad hunc gradum quam
ad meliorem: imò in tali primi
Entis conceptu, non repugnaret
dari multa entia ab intrinseco
necessaria: quia non repugnat
dari plura entia quæ limitatam
habent perfectionem, ita ut ex
intrinseco repugnent includere
alterius Entis perfectionem.

S. 10. Hactenus quicquid pro
infinita DEI essentia vel Solis
etiam radio scripsimus; huic op-
pugna-

pugnatores sese exhibet *Cun-
dus Vorstius in lib. de DEO & attrib.*
p. 234. cujus verba lineâ penulti-
mâ hæc: *neque DEUS actu simpli-
citer infinitus est, neque essendo, ne-
que operando, tamen si respectu nostri
sic dicatur utrumque.*

Obj. ergo 1. Nihil in natura
potest esse infinitum, ergo nec
DEUS. Resp. Latitat dolus sub
termino *natura*: aut enim Adver-
sarius termino hoc intelligit na-
turam *naturantem*, aut *naturantem*.
Si prius; falsitatem majoris vel
etiam Corydon destricta officiat:
mittitur enim hoc principio: quic-
quid est impossibile Enti depen-
denti, est etiam impossibile En-
ti independenti, quæ argumen-
tatio vel ferulâ in pueris corri-
genda; si autem intelligat natu-
ram *naturantem*; major erit ipsum
ῥο κεινὸς ἑσθρον.

Obj. 2. Actu infinitum esse, &
in specie hoc vel illud esse, &
contradictoria sunt: quia omne quod
actu est hoc aliquid, in se ipso fini-
tum, id ad certum aliquid Entis
genus contractum est, argumen-
tum Vorstii est tale:

*Quicquid actu est hoc aliquid,
non illud; id in se est terminatum &
finitum.*

DEUS actu est hoc aliquid non
illud: E DEUS in se est terminatus,
& finitus.

Major: Si enim daretur unum
Ens actu infinitum simpliciter,
non possent intelligi possibilis
alia entia ab illo distincta, eo
quod infinitum, Ens totum in se
claudat. Resp. Ens non dicitur
vel finitum vel infinitum pro no-
stra mentis operatione, quatenus
illa Ens apprehendit *αὐτῆς* ac
infinitè, i. e. indistinctè, vel
ἑῶν ὁμοίων definite sive distinctè;
idq; proprie se, quia infinitas in
primo Ente à nobis non adfertur
quod consistat in multitudine
Entium, quæ cum multiplicati-
one *αὐτῆς* in se comprehen-
deret; Sed hæc infinitas consistit
in eximia perfectione unius Enti-
tatis: uti ergo hæc infinitas & in-
divisibilis perfectio non tollit
Entis unitatem; ita nec tollit hu-
jus infiniti Entis ab aliis distincti-
onem: quia unum est indivisum
in se & divisum à quolibet alio.

Dices 1. Si divisum ab omni
alio, ergo est terminatum ab om-
ni alio, atqui ita in se possidet,
quod DEUM terminat esse se &
non esse illud vel illud. Resp.
Hæc distinctio sive divisio essen-
tiæ divinæ ab aliis essentiis non
fit per limitationem perfectioni
superadditam; sed per ipsam no-
bilissimam & perfectissimam es-
sentiæ: inde ab aliis essentiis

NON

non tam DEUS dicitur differens, quam diversus: vid. §. 1. hujus Diss. uti enim in infinitum quantitatis, si illud detur, vel dari possit; non propterea dicitur infinitum, quod hoc infinitum corpus sit etiam alterum & illud & illud, & a nullo alio corpore distinctum; sed quod dum infinitum, excludat quodcumque aliud corpus in quantitate vel finitum vel infinitum, idque propterea quod occupet omnia spatia: ita DEUS non propterea dicitur infinitus, quod alia Entia excludat; sed tantum quod excludat aliud ejusdem infinite perfectionis; atque quia hoc quam maximè attingit quæstionem de Immensitate DEI; ideoque hoc ipsum suo remittamus loco.

Dices 2. quicquid sit: infinitum tamen perfectionis confuse continet omnium aliorum Entium perfectionem, non verò distinctè: aliàs unum Ens esset in se divisum in multas essentias.

Resp. Infinitum in primo Ente non dicit negationem consummatam perfectionis, quando res inchoata & nondum perfecta dicitur non finita, hæc enim magna imperfectio est; sed dicit negationem termini rem limitantis: adde quod hæc perfectiones in DEO non sint formaliter, sed emi-

nerter, de quo plura antea §. 8. Sed infinitate hac in essendo pluribus hæctenus de primo Ente probata, vestigia nostra positionis sequentes, hanc DEI essentiam ulterius probemus esse ineffabilem.

§. II. Dicimus ergò II. Essentia DEI est ineffabilis. Id quod vel ipsi etiam Ethnicorum Philosophi solo rationis ductu fateri necesse habuerunt: Hiero, ut Cicer. l. 1. de nat. Deor. confirmat, cum à Simonide quæsisset, quid aut qualis esset DEUS? deliberandi causâ unum diem Simonides sibi postulavit; postridie verò ab Hierone idem quærente biduum petiit; cum verò sæpè dicrum numerum duplicaret, admiratus Hiero quæsit: Cur ita dies ampliaretur? quia, inquit, quanto diutius considero, tanto res illa ad cogitandum & eloquendum mihi videtur obscurior. Sic Plato, teste Plótino En. 6. l. 4. c. 4. *Summum Numen neque scribi unquam, nec dici posse ait*; idem & Hermes allegante Lactantio lib. 4. de vera Sapient. c. 7. τὸ ὄνομα θεῶν ἐστὶ δυνάμις ἀνθρώπων ἐμμελέα λαλεῖν, & paulò post ad Filium, ἀπὸρρητὸν λόγον σοφίας ὄσιον. Πᾶσι γὰρ μόνον κενεῖς οὐ

Dd

ἐπιτείν ἡ ἀρετὴ ἀνθρώπων ἐστίν. Sic Porphyrius 2. de Sacrif. Silentio, inquit, colendus est DEUS quem eloqui non possumus. Sed quid juvat paginas Ethnicorum Philosophorum dictis cumulasse? respiciamus ad argumenta, quæ DEUM ἀρχὴν & ἀφεστῶν evincunt: ne autem ex oscitantia fallaciam παρὰ τὸ ἕτην ἡμῶν sive alterius quæstionis incurramus; removeamus removendam, attingamus verò ea quæ in quæstionem veniunt. Prænotemus ergò, quoad terminum *ly ineffabile*.

§. 12. Ineffabile aliquid dicitur 1. absolute, 2. respective. *Absolute* id ineffabile dicimus: de quo nec ulla vox, nec terminus formari potest, quo quovis etiam modo conceptum nostrum de aliquo objecto formatum, exprimere possumus. *Respective* sive *πρός τι* ineffabile dicitur: cujus essentia secundum totam perfectionem nullo vel termino vel oratione *adequate* exprimi potest: quoad priorem termini acceptionem, negamus DEUM esse ineffabilem.

Argumentum 1.

Nullum absolute ineffabile sit objectum λόγῳ, quatenus ille vel ὁ ἐν τῇ ψυχῇ sive per modum conceptus; vel αἰσθητικῶς sive πρὸς φανερὰς ὁρατῶν.

DEUS sit objectum τῷ λόγῳ tum quatenus ἐν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ tum πρὸς φανερὰς. E. DEUS non est absolute ineffabilis.

Dices ad minorem: Intellectus non percipit objecta spiritualia; quia quicquid est in intellectu, id prius fuit in sensu.

Resp. 1. Si intellectus non perciperet objecta spiritualia; quid fieret de ipso intellectu quatenus à seipso est cognoscibilis? Sanè ut verba Scalig. exerc. 307. utat: *intellectus ipse haberet Deos valde iratos, qui se sibi invidissent, si se ipsum non intelligeret*: hinc perbellè Hurtad. de Mendoz. Disp. 2. de Anim. l. 1. §. 8. *Si quis neget se cognoscere res spiritualiter; sui ipsius verbis convincitur; quo enim pacto negat se apprehendere spiritualia; cum id negare non possit nisi ea apprehenderet.*

Resp. 2. Intellectus percipit objecta spiritualia in conceptu proprio; i. e. non competenti alteri; nam de Angelis concipimus, illos esse incorporeos, immateriales; qui conceptus non competunt rebus materialibus; ast ille conceptus in intellectu non repræsentatur per Speciem propriam, sed per speciem alienam: Sic intelligimus Angelum ad modum formosæ juvenis, imò ipse intellectus ad se ipsum contemplan-

dum

dum indiget speciei rei materialis, & imaginatur se sibi anima per speciem rei materialem, fumi alicujus, aut Spiritus subtilis, sicuti lineam mathematicam concipimus ad modum filii extensi, & punctum instar minutissimi corpusculi; ratio hujus rei hæc est: quod intellectus noster ita sit alligatus phantasmatis, ut sine illis nil quicquam percipiat; hæc verò phantasmata oriuntur à sensibus externis, qui sensile deferunt ad sensus internos, communem & phantasiam, quæ denique ipsi intellectui illud offert, in quo & per quem mutatur in intelligibile; quia ergò immaterialia non à sensibus percipiuntur, neque in Phantasia representantur; ergò dum representantur ad modum rei corporeæ, non representantur in specie propria sed aliena: est cavendum ne in ipsa re id corporeum fingatur: aliud enim est per modum corporis aliquid apprehendere, & aliud per modum corporis rei aliquid attribuere: concipit intellectus hoc ipsum, non ut rei immateriali tribuat; sed ut mediante tali specie melius ab objecto removeat quod minus illi conveniens. Resp. 3 Nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu, vel primò per se & primariò per speciem propriam

ut color; vel secundò per se & secundariò per speciem propriam sensibilis modificatam, ut sensile commune, vel tertio per speciem alienam, ut substantiæ, Spiritus, accidentia non sensilia: hisce adde sensile in ipso suo effectu, quale est DEUS, juxta illud Pauli ad Rom. I. v. 20. Argumentum 2.

In cuiuscunque rei perceptionem homo provehitur tum nominibus discretivis, tum integris enunciatis; id ipsum non est absolute ineffabile.

In ipsius DEI perceptionem homo provehitur, tum nominibus discretivis, tum integris enunciatis. E. DEUS non est absolute ineffabilis.

Major: quia mediantibus vocibus provehimur in ipsius rei cognitionem, ita ut voces sint signa *manifestativa* conceptus, ita etiam sunt signa *suppositiva* rerum.

Minorem confirmant Theologi & Philologi, nominibus אֱלֹהִים , nec quicquam contra hanc minorem attrahit instantia quorundam qua instant: Si DEO proprium nomen competit, tum ei competat vel abstractum, vel concretum: non hoc; quia DEUS est Ens simplicissimum, non illud, quia abstracta non denotant rem per se subsistentem. Resp. Dantur nomina quæ nec abstracta, nec concreta strictè sic dicuntur.

ad D d 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 . S. 12. Quo

§. 12. Quoad posteriorem termini ineffabilis acceptionem, sit Conclusio prima: *DEUS intellectui finito clarè DEUM intuenti est incomprehensibilis, & consequenter ineffabilis comprehensivè.* Huc spectant verba Amplis. & Excell. Dorschei in pentadec. diss. 1. comprehensiva & adequata DEI visio nec Angelis, finitis utiq; Spiritibus, competit; intuentur Angeli essentiam divinam clarè, sine interventu figurarum immediatè, sed quatenus permittit Majestatis divina infinitas & Angelicarum mentium angustia. Hoc quoque modo intuebantur beati. Idem B. Scheib. Metaph. l. 2. cap. 3. punct. 3. n. 23. *Comprehensiva notitia non solum non cadit in intellectum creatum prout est in purè naturalibus; sed nec ut est gratiosè illuminatus: & c. 4. punct. 4. Comprehensivam DEI cognitionem Angelo non tribuimus, sed solum qualemcumque quam ista disproportion non impedit.* Plura vide de intellectu intelligentiarum apud Philosophos in Pneumaticis. Conf. Thom. 2. d. 25. q. 2. art. 1. & Jacob. Martin. Exercit. Metaph. circ. intellectum Angelor. Sed missis autoritatibus ad Argumenta nos accingamus: Arg. 1. *Quibuscumque DEUS est incomprehensibilis, illis etiam est ineffabilis comprehensivè. Quia voces sequuntur naturam conceptus, hæ*

enim sunt conceptuum signa: nemo autè plus potest eloqui quam concepit, menteq; apprehendit, inde firmiter intero: in quantum DEUS à rebus finitis concipitur, in tantum est effabilis.

Intellectui finito clarè DEUM intuenti, DEUS est incomprehensibilis. (Loquimur cum Cl. citatis Philosophis de intellectu finito extrunionem hypostaticam, ut excludatur intellectus nostri Salvatoris, ad quod mysterium, ratio plus excutit quam noctua ad meridiem)

E. *Intellectui finito clarè DEUM intuenti DEUS est ineffabilis comprehensivè.* Minoris ratio clarescit ex veritate cognitionis comprehensivæ, quæ exhaurit cognoscendo adæquatè latitudinem v. g. infinitæ DEI essentia, ita ut inter objectum cognitum, & Essentiam infinitam & inter intellectum invidendo seu cognoscèdo, sit summa adæquatio: est talis adæquatio non est inter Essentiam DEI infinitam, & inter intellectum intelligentiarum finitum: nam quantumvis earum intellectus clarè Essentiam DEI intuenso elevetur; tamen earum intellectus semper est manetq; in tali intuitione finitæ virtutis: vid. Metaph. Scheibl. l. c. ut & Exercit. Metaph. Martin. l. c. quicquid autè ita ampliatur seu elevatur,

elevatur, ut tamen adhuc sit finitæ virtutis, illius utiqve respectu Deus est incomprehensibilis: & quamvis videatur totus; quia simplicissimus est; non tamen videtur adæquatè, cum omnibus Essentiæ intimis & abditissimis, idq; propter infinitam suam eminentiam.. Argum. 2.

Si Essentia divina est effabilis natura finita intellectuali Deum clarè inveniunt; aut est effabilis aliis inferioris status, extra visionem Dei, aut aliis ejusdem status: aut neurrum, ergò nec prius. Ratio minoris quoad primum membrum est hæc: quod nulla verba (sermo nobis est de nominibus vocalibus, quæ ex impositione significant, nam spiritualia sive intellectualia, non sunt aliud quam conceptus ipsi: unde hoc ultimo sensu non aliter Deus ineffabilis est, quam invisibilis & incognoscibilis) excogitari queant; quæ in aliis generent talem conceptum qualem Beati actualiter habent, cum similis conceptus haberi nequeat, nisi pervisionem beatificam: quod si ergò hoc: multo minus verba excogitari queunt, quibus aliis inferioris status Deus effabilis sit adæquatè. Ratio minoris quoad alterum membrum est: quod uti unusquisq; eorum non comprehensive cognoscit Deum; ita nec ulla voce Deo ipsi adæquatè est effabilis.

Dices: Sufficit si vox vel ab Ente

finito, vel ab ipso Deo ita profertur, quæ ad significandam Dei essentiam aptissimam prout in se est significat, sive per illam alius quispiam inferioris status veniat in perceptionem divinæ Essentiæ adæquatam, sive non; nihil interest. Resp: Vocum formalitas est rem manifestare auditui, ita: ut audiens meditantibus vocibus perveniat in rei perceptionem, inde tritum illud in Philosophorum oratio: *distinctionis vis extra significationem nulla, nullusq; usus: & Arist. l. 3. Rhet. c. 2. dictio est in se manifeste; & minor est in se manifeste.* Significatio ergò non est judicanda ex impo-nente sed ex audiente, qui voce provehitur in rei cognitionem: quia verò fieri nequit, quod ullum nomen ita significet, ut audientem faciat pervenire in cognitionem Dei propriam, prout Deus in seipso est; ideoq; nec tali modo Deus effabilis dicendus adæquatè.

Contra illa quæ hactenus sunt asserta pugnare videtur *Conradus Vorstius in lib. de Deo & attributis divinis p. 237.* probans enim Deum sensu, visu sc. posse apprehendi, & quidè beatificè, colligit non prorsus illum esse infinitæ Essentiæ: stante ergò hoc Vorstii asserto, ultro sequitur: Deum nec absolute esse incomprehensibilem nec ineffabile.

D d 3

Resp.

Resp. Obiectio hæc attingit quæstionem illam: Utrum Deus possit esse objectum sensus, visus sc. sive oculorum corporis: quidam statuunt affirmativam, distinguentes tamen inter oculos nudè corporeos, & simul clarificatos, monentes modum *αιδης* & receptionis, non tantum gloriosum, sed & olim imperscrutabilem esse: unde admonent, abstinendum esse disputare hoc loco cum Scholasticis, de medio visionis, de distantia & situ, de excellentis objecti ad oculum proportionem: Alii verò visionem hanc essentia divina referunt ad intellectum: cum potentia non excedat suum objectum adæquatum; visus verò objectum adæquatum est, visibile corporeum, ut color & lumen, Deum verò lucidum esse non physice vid. *D. Grav. illustr. quest. qv. 6. tb. 8. disp. 1. D. Calixt. in Concord. pat. Evang. l. 2. c. 1.* Sed hanc controversiam non facimus nostram.

§. 14. Quoad posteriorem terminum ineffabilis acceptionem sit Conclusio secunda: *Deus est ineffabilis omni Enti intellectuali intra vires naturales considerato.* Hæc Conclusio per se fluit ex præcedentibus: Arg. 1.

Quicquid est impossibile Enti finito intra Activitatis spheram ampliato, id multo magis ipsi est impossibile intra spheram mere naturalem.

Essentiam Dei adæquatè cognoscere

& eloqui, est impossibile omni Enti finito intra Activitatis spheram ampliato. E.

Essentiam Dei adæquatè cognoscere & eloqui, est impossibile multo magis Enti finito intra spheram mere naturalem. Argum. 2.

Quicquid non est proportionatum viribus intellectus creati ad comprehendivè cognoscendum, id nec est proportionatum ejusdem viribus ad comprehendivè per voces efferendum.

Essentia divina non est proportionata viribus intellectus creati & c.

E. Nec est proportionata & c. Majoris veritas est eadem cum illa quam dedimus ad propositionem majorem in Arg. 1. §. 13. huc quoque adduc pro probanda minori quæ diximus ad minorem illius Argumenti: Adde præter illa omnem intellectum habere aliquod objectum maxime proportionatum viribus intelligendi, v. g. si objectum intelligibile est inferioris ordinis: percipit illud, elevando id ipsum ex inferiori statu ad superiorem: Si autem superioris ordinis; illud sibi reddit proportionatum, ut ne plane illud ignoret aliquid pro facultate sui intellectus apprehendat & cognoscat: inde Philosophicum illud: *modus concipiendi est proportionatus modo essendi* v. g. quia intellectus humanus corpori conjunctus

Etus adeo est infans, ut nec seipsum nec substantiam animæ suæ habeat pro objecto proportionato, sed solum Ens materiale; ideoq; ad illud quicquid apprehendit, comparat: Ita etiam omnis intellectus finitus, intelligit objectum cognoscibile suæ capacitati accommodando, si scilicet illud objectum est superioris ordinis, (quale objectum est Deus in respectu ad quemcumq; intellectum finitum) commensuratur ad facultatem & capacitatem intelligendi i. e. intelligitur & cognoscitur in tantum, in quantum capacitas & finitas intellectus illud permittit. Et ex hoc ipso resultat, quod; quia divinus intellectus suam Essentiam habet ut objectum maxime sibi proportionatum; intellectus ille divinus adæquate essentiam divinam cognoscat. Inde Scholastici peculiarem circa ineffabilitatem Dei quæstionem formarunt: Utrumne, cum essentia divina, sic intellectui divino adæquata; Deus sibi ipsi etiam sit effabilis? vel quod idem est: num Deus seipsum satis, siue adæquate eloqui possit.

§ 15. Verum quæstionem hanc eartim classi adjudicamus, quæ multas alias Scholasticorum quæstiones otiosas, steriles & *naïve* *dogmatis* *causæ* continet, quarum quasdam recenset *D. Danb. in præf. Austriæ quæstionum moralium*, quales etiam sunt

inutiles Rabbiorum quæstiones v. g. cur Deus prohibuerit suillam, non carnem leporinam &c. Cæterò quæ quæstionem illam quod attinet: quamvis quidam illam affirmant, vid. *Ocham, Gabriel*, quorum & alii referunt *Scotum*: potiores tamen illam planè negant: Argumentum pro negatione potissimum tale urgent: Si Deus essentiam suam ad extrinsecam adæquate efferrer, aut ipsam efferet voce unâ, aut oratione continuâ: aut nulla vox ita dari potest, quæ infinitam essentiam in totâ suâ latitudine exhauriret: nec integra oratione; illa enim aut finiretur aut non: si finiretur; Essentia oratione esset comprehensibilis: si non finiretur, etiam si per totam æternitatem Deus de seipso loqueretur; uti oratio interminabilis; ita & per illam Essentia illa infinita nunquam adæquate esset effabilis. Verum has aliasq; otiosas quæstiones intra Scholasticorum mentes fictas & formatas ad eorum Scholas relegemus unde egressæ sunt: Nobis hac vice sufficiant, quæ de Dei ineffabilitate hisce pagellis dedimus. Ex hisce verò quæ de ineffabilitate Dei edisserimus, tempestivè quæritur: quod si Deus non comprehensibilis, nec effabilis; sit tanten apprehensibilis in suis attributis; quomodo in illis attributis apprehendatur?

& ex

& ex hoc sequitur jam tertium no-
stræ positionis assertum.

§. 16. Dicimus III. **DEUS** ap-
prehenditur in attributis per
inadæquatos conceptus.

Utrum attributa divina Essenti-
am actuent accidentaliter id multis
ante hac contra *Vorsium* examini
dedim^o alibi. Supponitur ergò h.l.
ut concessum: omnia divinæ Essen-
tiæ attributa, inter se habere ean-
dem identitatem; huc spectant ver-
ba *Anselmi in monolog. c. 16. cum*
igitur illa natura nullo modo compo-
sita sit, & tamen omnimodè tot illa
bona sint: necesse est ut idem sit quod-
libet unum eorum, quod omnia sunt
simul. Dices: Sunt omnia numero
idem; quicquid ergò prædicatur
de uno, prædicatur de altero: En
argumentum.

Justitia Dei hominem damnat.

Misericordia Dei est justitia Dei. E.

Misericordia Dei hominem damnat.
& consequenter misericordia pu-
niret, justitia miseretur. Resp.
Confunduntur attributa qt. consi-
derantur ex parte rei sive ex parte
essentiæ divinæ, & qt. consideran-
tur quoad inadæquatos nostros
conceptus: quamvis enim ex parte
essentiæ divinæ *justitia & misericor-*
dia sint ἡνωμέναι; nihilominus
quod mens id non attribuat justitiæ,
quod attribuit misericordiæ; resul-
tat exinde: quod inadæquate appre-

hensâ misericordiæ, non apprehen-
dat justiciam & reliqua attributa;
quo fit quod quicquid attribuat mi-
sericordiæ non attribuat justitiæ.
Sequitur verò mens nostra in hac
apprehensione inadæquata, aliquod
fundamentum, quod desumit à di-
versitate operationis: cum enim
mens cernit eandem essentiam di-
vinam secundum adæquatam rati-
onem omnium Attributorum non
simul operari; sed in hoc alium, in
illo iterum alium, & quidem op-
positum sæpius effectum relinque-
re, v. g. hic homo damnatur, alter
salvatur &c. ideoq; ex illa inadæ-
quata unius indivisibilis essentiæ di-
vinæ operatione (quia nullus effe-
ctus est adæquatus virtuti divinæ,
ita ut in singulis effectis Deus ope-
rando representet unumquodque
v. g. in effecto equi; Canem, Leo-
nem; in homine damnato, salva-
tum,) fundamentum distingvendi,
& diversimodè prædicata appli-
candi arripit: inde fit quod miseri-
cordiæ tribuat opus miserentis, ju-
stitiæ opus punientis. Huc spectat
aliorum distinctio, qua dicunt at-
tributa Dei distingvi non realiter,
sed virtualiter: estq; hæc distinctio
talis, quâ aliquid in se est indistin-
ctum, & una res simplex; in ope-
ratione tamen ita se præstat, quâ
contineat aliquam diversitatem: v.
g. vis indurativa, liqvefactiva, con-
densati-

densativa &c. in radiis solaribus virtualiter distinguuntur, cum tamen unus idemq; calor omnia ista effecta producat. Ad argumentum ergo dicimus, quod iustitia hominem damnat, intellige secundum illum conceptum, quo illam apprehendimus ut iustitiam, & non ut misericordiam: Ita negatur minor.

§. 17. Verum hoc nostrum assertum maxime oppugnant Scotista: qui inter realem & intentionalem, mediam aliquam excogitarunt, quam dixerunt formalem. Dicunt ergo attributa divina, tum ab Essentia, tum inter se distingvi formaliter, *vid. Johan. de Rada l. 4. cont. 4. p. 59.* Verum ut Scotistarum mens appareat: dividunt Scotista rationem distinguendi in distinctionem ex natura rei & rationis: per distinctionem ex natura rei intelligunt distinctionem quovis etiam modo realem: inde etiam est quod distinctionem hanc postmodum dividant in *Realem & Formalem*. Realem distinctionem vocant distinctionem in rem & rem, sive essentiam & essentiam. Distinctio ex natura rei formalis: est, juxta *Scotum in 1. dist. 2. q. 4.* inter ea quae sunt idem realiter seu una res: habent tamen distinctas rationes formales obiectivas, seu distinctos conceptus obiectivos, ita ut unum non in-

cludat aliud in ratione sua formalis sic quia in ratione sua formali subiectum ens non includit suas passionem; animal, rationale; distinguuntur haec ipsa ex natura rei formaliter, sic citante *Rada l. 4. cont. 4 p. 59.* Verba Scoti de hac distinctione haec sunt: illa distinguuntur formaliter, quorum alterum non includit alterum per se primo modo: primo modo i. e. cum alterum non exprimitur per definitionem alterius, ita ut intelligatur per definitionem cum altero esse realiter idem: ita formaliter idem sunt definitum & definitio. Hoc distinctionis genus Scotista dicunt non saltem esse in rebus finitis, sed & in infinito, nec tantum quoad personalitates ad essentiam, sed etiam attributa.

§. 18. Sed argumentemur in contrarium, & quidem *arg. a quo dicitur.* Quaecumq; ita distinguuntur a parte rei, ut distinguantur citra mentis operationem; illa distinguuntur realiter. *Attributa divina quae distinguuntur formaliter, tum a se invicem, tum ab Essentia, distinguuntur ita a parte rei, ut distinguantur citra mentis operationem.* E.

Attributa divina, quae distinguuntur formaliter, tum a se invicem, tum ab Essentia; distinguuntur realiter. Majorem nempe nisi hospes in principiis

E e

capitis

cipiis Metaphysicis negabit, id n.
reale dicimus: quod est à parte rei
citra mentis operationem, quæ au-
tem differunt ut Ens & Ens, res &
res, utiq; differunt realiter. Minor
verò non est nostra, sed Scotista-
rum: Conclusio ergò erit legitima.
Ast stante hac conclusione, Deum
ex pluribus realiter distinctis com-
positum introducens: Excipit *Rada-*
concedendò distinctionem hanc
formalem esse realem; ast in oppo-
sitione tum contra distinctionem
quæ essentialis, tum quæ rationis:
verum nihil hac distinctione evin-
cit, quàm quod non distinguantur
à se invicem ut essentia & essentia;
manet: tamen adhuc quod distin-
guantur realiter: ad minimum per
rationem modi, ast modus non est
res ipsa modificata; intellige mo-
dum formaliter spe statum. Adde:
si hæc distinctio formalis oppona-
tur distinctioni Rationis; sequitur
quod sit propria distinctio: si qui-
dem Rationis distinctio, non est
impropriè Rationis; sed propriè,
quicunq; verò terminus ita accipi-
tur, ut suo opposito propriè acce-
pto opponatur, ille terminus utiq;
accipitur propriè, v. g. Candidus re-
fertur ad colorem & quidem
propriè, deinde refertur ad animū,
sed impropriè; oppone jam can-
dido, nigrum esse, & quidem in si-

gnificatione priori; terminus pro-
priè acceptus opponitur termino
propriè accepto: contra si oppo-
natur posteriori sensu; improprius
opponeretur impropriò. Ast priori
modo oppositio inter formalem &
Rationis, distinctio est inter termi-
nos propriè acceptos, nam illa
propriè distinguuntur notionaliter,
quæ distinguuntur cum opera-
tione mentis: ergò illa distinguun-
tur formaliter, quæ distinguuntur
citra mentis operationem.

§. 19. Sed regerunt Scotistæ, ma-
ximè *Rada.* quod licet hæc Attri-
bura nec non Relationes personales
in Deo ab essentia distinguantur
formaliter; tamen exinde non statim
sequi: hæc ipsa in Deo composi-
tionem inferre: nam in composi-
tione alterum extremum ad alte-
rum se habere per modum poten-
tiæ ad Actum; ast tale quid nil dari
in Deo; siquidem Deus est Actus
purissimus: Resp. Nec tali modo se
extricarunt: suppono enim: Rela-
tiones in Deo ab Essentia distingvi
formaliter, i. e. realiter, quis non
videt stante tali hypothese etiam in
Deo dicendum esse alterum ad al-
terum se habere per modum Actus
& Potentiæ v. g. Essentia est com-
munis tribus Personis, & de se non
magis est Pater quàm Filius, nec
magis Filius quàm Pater: hæc ta-

men

men essentia per Paternitatem est Pater, non Filius; per Filiationem est Filius & non Pater: quis hoc loco stante Scotistarum sententia non diceret: Essentiam ad Patrem actuari Paternitate per modum Actus & Potentia: Si quidem essentia ultimato actuaret se & contraheretur personaliter per paternitatem. Imò quòd magis absurdum: Si negent, ea in Deo realiter sive formaliter distincta non inferre compositionem; sed stare cum identitate essentia; manifeste contradictionem in terminis implicent: nam plura illa quæ idem essentialiter; aut sunt idem per essentialem compositionem, qua dicimus animam & corpus in unione naturaliter esse eundem hominem; aut erunt idem accidentaliter citra compositionem seu unionem: non prius; ergò posterius, quæ autem illa identitas in Entibus per aggregationem sine ordine & unione. Mitramus hæc: Nostrum argumentum pro nostro asserto sit tale:

Quæcumque ex parte rei sunt simplicissima numero essentia, quàm inadquatè significandò intellectui nostro quoad conceptum formalem sistunt; illa non differunt realiter, seu ex parte rei; sed saltem quoad illos inadquatos conceptus, quos significando intellectui relinquunt. Major hæc satis perspicua.

Attributa divina ex parte essentia sunt una simplicissima numero essentia, quàm inadquatè significando intellectui nostro quoad conceptum formalem sistunt. E. Prius membrum est evidens per se: Alterum ita stabilimus; ponamus hanc propositionem: Deus est sapiens; hæc Deo non nudum nomen sapientia, sed cum nomine etiam sapientia ratio tribuitur: relinquit ergò prædicatum hoc conceptum sapientia intellectui: at hæc ratio sapientia quoad conceptum formalem non est adæquata tali Dei essentia; nam quicumque est conceptus formalis Sapientia, ille non est conceptus Justitia, Veritatis, Omnipotentia; Imò si accuratè pensitemus: intellectus prædicatum hoc in Deo ne quidem apprehendit in viâ expressioris explanationis, qualis apprehensio fit in illis, quorum conceptus quidem etiam resolvuntur in distinctos; ast ita; ut alter sit de intrinsecâ ratione alterius, qualis conceptus est substantia, cum resolvitur in Perseverantem & Entitatem; si quidem in ipsa perseitate, ita includitur Entitas Substantia; ut quando Ens determinari dicitur ad substantiam per perseitatem, idem sit ac si dicas: determinationem fieri per substantialitatem, id est: per se ipsam: sed talis conceptus non

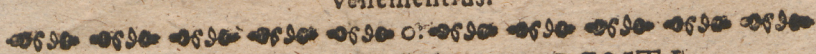
non est de Deo & Sapientia Dei, nam mens pro imbecillitate sua attributa non apprehendit nisi in via, ut loquuntur Scholastici, quasi compositionis, quâ mens unum apprehendit extra alterum, apprehendit n. alterum sub ratione. Attributi, seu proprietatis, & sub illa essentiam non adæquare, sed in adæquate. Adde: si prædicatum in hoc enunciatum adæquate essentiam Dei significando præsentaret, mera esset nugatio dicere: *Deus est justus, est misericors, &c.* id quod nemo nisi quis ad ipsum Solem cœcutire velit, affirmabit. Et hæc ratio est, quod quidam hæc attributa affirmant distinguendo formaliter, non sensu Scotistico sive ex parte rei; sed ex parte conceptus formalis, quo sub alio & iterum alio conceptu formali ab intellectu apprehenduntur: sumpto fundamento hujus diversitatis ex operationum diversitate: cum tamen ex parte essentia omnia hæc ipsa sint *laure*. Tempestive itaque *h. l.* observandum dicimus: Id quod in hisce attributis *B. Scheibl.* observari admonet *l. 2. c. 3. Art. 3. n. 102.* quod in istis attributis formaliter describendis semper fiat ipsius Essentia connotatio, quoties per illa adæquatus conceptus suo modo dandus est: v. g. si æternitas

in respectu ad essentiam sic danda, non sufficit negationis terminorum mentionem fecisse; sed simul ipsius essentia h. m. *æternitas est ipsa Dei essentia interminabilis & indefectibilis, quoad durationem, tum à parte ante, tum à parte post.* Non verò est duratio carens principio & fine: ratio hujus rei est, quia æternitas intrinsece includit ipsam essentiam Dei infinitam. Idem & merito observamus in omnibus aliis Dei attributis. Sed claudimus verbis *Biel. sect. dist. 2. q. 2.* quibus in hisce Dei attributis, hoc modo procedit: 1. *Accipiendo perfectionem pro re ipsa, quæ perfecta est; non sunt in Divinis plures perfectiones attributales; omnia enim in divinis, quæ sunt communia tribus, non plurificantur, sed sunt unum simpliciter & una simplex essentia, à perfectionibus, istis penitus indistincta.* 2. *Accipiendo perfectiones attributales pro conceptibus vel signis, nec sunt Deus, nec divina essentia, sunt enim CONCEPTUS vel SIGNA divinam essentiam significantia. Et tunc sunt multa unicam perfectionem divinam non συνωνύμους significantes termini scilicet vel affirmativi vel negativi, absoluti, vel connotativi.*

MANTISSA.

Q. Num Muscæ gaudeant memoriâ?

Phyfici communi suffragio, memoriam, licet non intellectivam; sensitivam tamen illis tribuunt animalibus, quæ propriè & perfectè de loco ad locum distantem se movere possunt; sive id fiat motu progressivo per terram, sive volando per aërem, sive natando per aquam: memoria enim in hunc finem brutis videtur data: ut ad distantem locum moveri possint, quoties fugiunt nociva & inquirunt utilia, & quidem ut talia quæ aliquo modo fuerint experta. Verùm hîc quaritur de Muscis; numne & hæc gaudeant memoriâ? Aristoteles Muscis memoriam denegat etiamsi ad loca maximè distita moveantur: ratio negati est hæc: quod Muscæ semel in loco pereussæ, & ex illo turbatæ, importunè ad eundem redeant. Verùm hæc ratio videtur minus sufficiens pro hac negativa: cum potius id fieri possit ex delectationis memoriâ quam ibi capiunt, & ex vehementi appetitu: vel etiam quia objectum illud aliquo modo semper est præsens & quidem vel per visum, vel per olfactum & obindè objectum illud movet vehementius.

Præstantissimo Dn. RESPONDENTI.

Post haustos latices sacros, post pectora JOVÆ
 Splendida notitia, plenaq; luce sacrâ,
 Jam natura suas Vires intelligit, inde
 Explicat ingenium judiciumq; suum,
 Cognitioq; datur tandem abstractiva Sophia,
 Quam JORDANUS, amor noster, Amice, probat.
 Jordani transi Duce tanto flumen, & ibis
 In terram sanctam lætus ovansq; brevi.

Benevolentia mnemosynon scrib.

Joh. Georg. Dorscheus, D.

Sic infinitum, sic non-essabile Numen,
 Finis calamo reddere & ore paras?

Præfuit

*Præside nempe pio eua ducta modestia, quàm sic
Luminis immensi gloria magna, refert.*

Cum Voto HERMANNUS Schuckman/Th. D. & Poet.

*Ad Præcellentem DOMINUM RESPONSURUM
DE INFINITATE ET INEFFABILITATE DEI.*

ENs quod sine caret naturâ; quod caret oriû
Dicere si poteris, num, sine fine, probas?
Quod faris, fuerit quî non effabile Numen?
Sed benè: nos umbram, se videt ipse DEUS.
Angelus haut infinitum capit, Angelicusq;
Sermo infinitum non capit ille DEUM.
Non Moses, nedum venerabilis ille Prophetarum,
effatur pleno cernit & orbe DEUM.
Quid nos? sed laus est vel balbutire, potentis
Laus est Sionis, multa tacere, DEI.
Et quod non vel lingua capit, vel mentis imago
Linqvere cœlesti cum pietate choro.
Ibant quò poterant, quò non poterant ibi stabant.
Hanc, RUDOLPHE, Viam grator, Amice, tibi
JORDANO q; tuo Sapientum ad templa serena
Ductori. Cœlo pagina vestra placet.

Honori & amori erga Dn. Responsurum

AUGUSTUS VARENIUS, D.

QUur Tu, WALDBAUMI, nobis dilectus es hospes?
Principium studij ponis, Amice, DEUM!
Cum Benedictione, scr. BERNH. GOSMAN, D.

O Perfecta DEI Deitas! Perfectio nostra,
Umbra; quid extollis pomposo lumina fastu
O homo! quî nihil es quàm fumus, pulvis, & umbra,
Nec diuturna manes, refugis velocior Euro.
Umbra! DEO cedas; quo non perfectior ullus.
Cum Voto apposuit PRÆSES.

Numinis excelsi quòd sit perfectio summa
Doctus, WALBAUMI, differis atque probas.
HARTMANNUS Möring.

men essentia per Paternitatem est. Pater, non Filius; per Filiationem est Filius & non Pater: quis hoc loco stante: Scotistarum sententia non diceret: Essentiam ad Patrem actuari Paternitate per modum Actus & Potentia: Si quidem essentia ultimato actuaret se & contraheretur personaliter per paternitatem. Imò quòd magis absurdum: Si negent, ea in Deo realiter sive formaliter distincta non inferre compositionem; sed stare cum identitate essentia; manifeste contradictionem in terminis implicent: nam plura illa quæ idem essentialiter; aut sunt idem per essentiali compositionem, quæ dicimus animam & corpus in unione naturali esse eundem hominem; aut erunt idem accidentaliter: citra compositionem seu unionem: non prius; ergò posterius, quæ autem illa identitas in Entibus per aggregationem sine ordine & unione. Mittamus hæc: Nostrum argumentum pro nostro asserto sit tale:

Quæcumque ex parte rei sunt simplicissima numero essentia, quam inadæquate significando intellectui nostro quoad conceptum formalem sistunt; illa non differunt realiter, seu ex parte rei; sed saltem quoad illos inadæquatos conceptus, quos significando intellectui relinquunt. Major hæc satis perspicua.

Attributa ad sunt una simplicia, quam in intellectui nostro formalem sistunt est evidens per bilimus; pononem: Deus non audum cum nomine tribuitur: retum hoc conceptui: at quoad conceptum est adæquatum quicumque est Sapia, illi Justitia, Veri Imò si accurat lectus prædic quidem approprioris explicati hensio fit in ptus quidem distinctos; a intrinsecâ ratio conceptus est solvitur in Per si quidem in ipcluditur. Enci quando Ens de substantiam per sit ac si dicas: eri per substantiam per se ipsam:

*essentia
essen
ficando
ceptum
brum
ita sta
positi
c Deo
e, sed
e ratio
ædica
tia in
tentia
n non
; nam
malis
ceptus
entia;
intel
eo ne
expres
appe
conce
tur in
de in
qualis
m re
tatem;
ita in
; ut
tur ad
idem
em fi
est:
ceptus
non*

